

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

3. De conditionibus requisitis, vt sit licitum Iuramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

sum est, quod iurat, & intendat materiam illam falsam iurare iurando confirmare, seu id ad rem falsam referre; mortaliter peccat. Si vero solum illa verba usurpet, ad significandum aliud mente conceptum: nec intendit per illa verba quidquam confirmare, non delinquit lethali- ter, & scandalo excluso. Quia habet in illa verba vsurpandi iuxta quem sensum liberit. Por- ro qui iurat cum animo non adimplendi, de- linquit mortaliter peccato perituri, Quia cum duplex veritas in promissorio iuramento re- quiratur, præsens, & futura: deest veritas præ- sens, nempe animus exequendi; quod si pos- tea non exequaris noua culpa lethalis accedit. Quia deest executionis veritas. Sanch. l. 1. sum. cap. 4. num. 9. Lessi. l. 2. cap. 17. dub. 8. num. 42. & 43. Nauar. cap. 12. num. 13. Suar. l. 3. de iuram. cap. 15. num. 2. Bonac. de iuram. quest. 1. punct. 7. num. 6. Valenc. 2. 2. d. 6. quest. 7.

16 Iuramentum contractui appositum, cui error a dolo causam dedit: irritum est. Quia est error circa rei substantiam: Vt si quis iuret, se datum rem aliquam, quam putat esse vitrum, & postea comperit, esse gemmam. Vt enim iuramentum obliget, requiritur consen- sus & voluntas: quoties autem error, & do- lus sunt circa substantiam, deest consensus: quia iurans non intendit iurare rem illam, sed aliam: & hoc verum etiam si error & dolo sint tan- tummodo comitans, id est, etiam si iurans, cog- nito errore, iurasset. Suar. de iuram. l. 2. cap. 11. num. 7. Sanch. l. 3. cap. 11. num. 42. Lessi. l. 2. ca. 17. dub. 7. num. 334. Bonac. quest. 1. de iurament. punct. 8.

17 Quando autem dolo solum versatur circa rei qualitatem, vel causam promissionis, aut in versatur contractus: iuramentum non obligat. Quia ubi dolo est, voluntas excluditur: & iuramen- tum non obligat extra mentem, & intentionem iurantis. Vnde qui iuramento puella promisit, se eam ducturum in coniugem reputans esse virginem, & postea occulte fornicatam in- telligit: non tenetur iuramento. Quia error dedit causam promissioni.

18 Iuramentum promissorium metu graui ex- tortum etiam si iniuste: obligat, modo factum sit animo se obligandi, & de re licita. Quia iure naturæ tenemur efficere, vt verum sit, quod iurauimus, ne Deum faciamus testem falsi. Vnde qui pro redimenda vita cum iura- mento latroni centum aureos promisit, soluere tenetur. Vbi autem soluit, poterit eos in iudi- cio repetere. Crediderim, tutius in hoc casu esse petere iuramenti relaxationem ab eo, qui potest relaxare. Laym. l. 4. tract. 3. cap. 7. num. 2. Sylui. 2. 2. quest. 89. art. 7. quest. 1. & alij commu- niter.

19 Violatio iuramenti, metu extorti, mortale crimen est, præsertim si materia sit grauis, & is, in cuius fauorem factum est, vel alius potesta- tem habens, non relaxet. Quia grauem Deo infert iniuriam violator; cum efficiat, vt Deus in testem falsi adductus fuisse videatur. Ceterum in dubio an habuerit animum se obligan- di, qui graui iurauit ex metu, obligatur iura- mentum implere. Quia possessio stat pro iura- mento; & idem est iudicium fori interni, & externi, quando externum non nititur falsa præsumptione. Et in hoc casu forum externum in iuramenti fauorem iudicaret. Gutier. de iuram. part. 1. cap. 57. num. 20. Sanch. de matr. l. 1. d. 9. num. 13.

CAPVT III.

De Conditionibus requisitis, vt sit licitum iuramentum.

DE Fide est licitum esse iuramentum. Quia in scriptura Sacra legimus viros sanctissimos in contradibus iurasse. Abrahamum testor, qui iniens cum Abimalecho fecus illud iureiurando confirmauit. Idem gessit Isaac. Gen. 21. & 26. Certe hoc ex vsu omnium Gentium, ac tribunalium euidenter ostenditur. Attamen licet iuramentum sit licitum, & bonum, non est ex eo bonorum gene- rum, quæ sunt per se bona ac frequentanda, si- cut ieiunium, oratio, &c. sed ex eo, quæ bo- na sunt necessitate oblata: vt vsus medicinae, quæ solum urgente necessitate adhibetur. Vn- de vt iuramentum sit licitum multa condicio- nes à Doctoribus assignantur, quas hoc car- men amplectitur: Quis, cui, quod, per quod, ad quid, cur, quomodo, quando. De quibus lege Sayrum in clau. l. 5. cap. 3. num. 7. Has condi- nes inibi annotandas omitto, aliaque ad quod- libet iuramentum requisitas, quas D. Tho. iura- menti comites appellauit, recenseo. Castro cont. heres. v. iuramentum. Lessi. l. 2. c. 42. dub. 3. n. 17. Sanch. l. 3. sum. c. 3. m. 1. Bonac. de iuram. q. pun. 3. Filliuc. tr. 25. c. 2. q. 3. Laym. l. 4. tr. 3. c. 3. ex D. Tho. 2. 2. q. 89. a. 2.

Vt licitum sit iuramentum, tria requiruntur. Veritas, Iustitia, & Iudicium. Ierem. 4. Iurabis, dicit Dominus, in veritate, & in iudicio, & in iustitia. Veritas ad iuramentum requisita in hoc consistit, vt iurans non leui, sed probabi- li coniectura, prudenterque arbitretur, ve- rum esse, quod iurat. Vnde si verum non sit, vel arbitretur, non esse verum, aut dubitat de veritate eius, quod cerdè affirmat lethali- ter delinquit perituri crimine: nisi ob indeli- berationem, aut leuem negligentiam in di- gnoscenda veritate excusetur. D. Tho. 2. 2. q. 89. a. 3. Tolet. l. 4. cap. 21. Nauar. c. 12. n. 3. Sanch. l. 3. cap. 3. Lessi. l. 2. 42. dub. 3. num. 17. Sylui. 2. 2. q. 89. a. 3. Laym. l. 4. tr. 3. cap. 3. num. 1.

In omni materia etiam leni iuramentum as- fertorium est peccatum lethale, quoties iurans credit, non esse verum quod asserit, etiam si iuret ex bono, ac necessario fine, aut ex ti- more, aut ioci causa fiat. Quia intrinsecè ma- lum est Deum in mendacij testem adduce- re. Suar. l. 3. de iuram. cap. 5. num. 6. Sayr. in cla- ui. l. 5. c. 4. num. 14. Nauar. cap. 12. sum. num. 6. & 7. Sylui. 2. 2. q. 89. a. 3. & alij. Mortaliter etiam delinquit, qui rem dubiam iurat, vt cer- tam. Quia se periculo, falsum iurandi, expo- nit. Omnes sic.

Certe minus malum ab eo committitur, qui iurat, se facturum aliquod veniale, animo illud exequendi, quam animo non exequendi. Quia qui exequendi animo iurat, peccat solum venialiter: qui vero iurat cum animo non exe- quendi, mortaliter peccat veritatis requisita defectu. Sanch. l. 3. cap. 4. numer. 32. Bonac. de iuram.

20 De Fide est, licitum esse iuramentum, pluribus ta- men circum- stantiis adhi- bitis.

21 Vt iuramen- tum sit licitum, requiritur ueritas, iusti- tia, & iudi- cium.

22 In omni ma- teria etiam leni, pecca- tum mortale est sine veri- tate, aut sub- dubio iurandi.

23 minus malum est in eo non exequendi, quam animo exequendi, quam animo non praestandi.

AR
ON
EN

de iurament. quęst. l. punct. 3. numer. 6.

24 Diligentia autem adhibenda ab eo, qui iurat, ad discernendam rei veritatem, vt à peccato excusetur, ea debet esse, quam postulat materia supra quam iuramentum cadit. Quia aliqua res maiorem, aliqua minorem, diligentiam requirunt. Sayr. in Clau. l. 5. cap. 4. num. 33. Sanch. l. 3. sum. cap. 3. num. 10. Arag. 2. 2. quęst. 89. art. 3.

25 Iudicium in iuramento requisitum in hoc consistit, vt fiat cum necessitate, ac reuerentia. Propterea si fiat sine necessitate, vt in re leui, quam necesse non sit, iuramento firmare, peccatum committitur defectu iudicij, quod quidem venialis limites non excedit. Lessi. l. 2. cap. 4. 2. dub. 3. num. 17. Sayr. in Clau. l. 5. cap. 4. num. 32. Suar. l. 3. de iurament. cap. 12.

26 Porro iuramenti iniuria in hoc consistit, vt iuramentum non fiat de re illicita. Quia sit irreuerentia Deo, eum in testem illicitę rei adducendo. Hęc autem irreuerentia est graue peccatum, aut leue pro grauitate aut leuitate materię, supra quam fertur iuramentum. Lessi. l. 1. cap. 4. 2. dub. 1. num. 17. & 18. Reginal. l. 18. num. 87. Suar. l. 3. cap. 12. num. 7. & 8. Sanch. l. 3. sum. cap. 4. n. 33.

CAPVT IV.

De iis, qui iurare possunt, & quo sensu iurare teneantur.

27 **M**asculus ante decimum quartum annum, & puella ante duodecimum ex iuris p̄scriptione ad iuramentū solemne in iudicio in causis civilibus non admittuntur. Quia non habent sufficientem rationis vsum, seu maturum iudicium, ad iurandum cum reuerentia debita; propterea non possunt à Iudice ad iurandum cogi. In criminalibus verò non admittitur minor viginti annis, cap. Pueri, 2. 2. quęst. 5. l. Inuiti. ff. de testib.

28 Repelluntur à iuramento in iudicio emittendo etiam periuri, qui in iudicio conuicti fuerit, ac condemnati. Quia præsumuntur peieraturi etiam tunc, qui semel peierarunt. Interdicitur etiam Sacerdotibus ac Prælati iurare in iudicio sine graui causa, ac necessitate. Nec tunc licet Clericis iurare sine licentia Episcopi in actu testificationis, & quando coguntur à laico iurare coram ipso tanquam suo superiore: vel quando coram eo, qui non est eorum superior, iurant de calumnia. c. Paruuli, 2. 2. quęst. 5. cap. si quis Presbyter, 2. q. 5. c. Quamquam 14. q. 2. cap. Peruenit, de iurament. cap. si quis 2. 2. q. 5. Sylui. 2. 2. quęst. 89. art. 10.

29 Per nuncium, vel procuratorem potest iuramentum præstari, modo procurator speciale mandatum habeat ad iurandum; & actus talis sit, qui per procuratorem præstari valet; & lex proprium iusiurandum non requirat, seu non præscribat, vt quis propria manu iuret. Hinc fit, vt ille, cuius nomine præstatur iuramentum, eo obligetur: non verò nuncius, vel procurator. Quia alterius nomine iuramentum emisit, cap. vlt. de iur. in 6. Suar. l. 2. de iuram. c. 31. Azor. p. 1. l. 11. cap. 7. q. vlt. Sanch. l. 3. cap. 13. num. 25.

Quando iusta causa subest petēdi iuramentum, licitè potest exigī ab eo, qui creditur peieraturus. Quia non petitur, nec intenditur peritium: sed iuramentum, quod alter licitè potest emittere absquē mendacio. Vnde in hisce casibus licere censuerim: Primò, si quis Iudex, & pars id postulet, vel alias officij exigat ratio: vt cum adducuntur testes, vel inquisitionis via proceditur. Secundò, si alterius causam agas, & ratio officij tui postulet, vt ab aduersario iusiurandum petas; si enim omittas præuaricari videberis. Tertio, si speras, illum Numinis reuerentia haud ausurum peierare, & alias magni tui interfit. Quartò si eius peritio possis vt tuum ad commodum: verbi gratiā ad eius fraudes detegendas, & fidem ei detrahendam: vt sic in iuriam euadas aut ius obtineas. Extra hos casus fas non erit. Quia quantum in nobis est, tenemur, tantam Dei iniuriam, & proximi vitare peccatum. Et qui absque iusta causa iuramentum petit ab eo, qui credit probabiliter peieraturus, mortaliter delinquit, etiam si peierans paratus esset ad peierandum. In dubio autem, an alter sit peieraturus, petens non peccat, per se loquendo. Quia in dubio non debemus præsumere, alterum velle delinquere. D. Tho. 2. 2. quęst. 89. a. 4. Suar. l. 3. cap. 14. num. 16. Reginal. l. 28. 76. & 77. Sanch. l. 3. sum. cap. 8. n. 7. Lessi. l. 1. cap. 4. 2. dub. 10. Diana. p. 5. r. 7. r. 3. r. 6. 9. Bonac. q. 1. de iuram. pun. 11. num. 1.

Num liceat amphibologia vtī, qui iurant, proprium Problema resoluet. Inprelent mo-
nuerim, iustam vendi his amphibologiis cau-
sam esse, quoties id necessarium, aut vtile est
ad salutem corporis, honorem, rem familia-
rem tuendam, vel ad quemlibet alium virtu-
tis actum, ita vt veritatis occultatio, tunc ex-
pediens, & studiosa censeatur. Item cum ratio
operis alias iusti id requirit; vt gr. in stratage-
matibus belli, in explorationibus, in insidiis,
in defensione contra inimicos in casibus aduer-
sis auertendis, vel ad vtilitatem aliquam sibi,
vel proximo iuste conciliandam. Nullus au-
tem amphibologię, vel æquiuocationis vsus
fraudi, dolo iniusto, vel iniurię alicuius debet,
aut potest suffragari. Vnde qui intali casu am-
phibologia vtitur, si nocumentum sit graue,
mortaliter peccat. Quia nunquam licet iniu-
stum nocumentum proximo inferre, aut tali
nocumento iniusto etiam negatiuè coopera-
ri. Secus si nocumentum sit iustum, & iuste
inferatur: tunc enim licebit ei, qui illud in-
ferre potest amphibologia vtī, vt inferatur.
Quia in hoc casu illa per se mala non est, cum
in aliquam feratur vtilitatem: & nocumentum
ipsum quod inferitur est licitum. Hinc potest
miles amphibologia vtī vt inimicum decipiat
illique noceat. Idem licebit Iudici, vt à reo ver-
ritatem expiscetur. Item licebit amphibologia
furem deducere, vt à satellite capiatur. Non li-
cebit tamen in casibus iniurię, in quibus quo-
vis modo hosti communi vsu, fides est decreta,
eam frangere. Similiter in contractibus cum
inimico, & in eorum materia, & circumstan-
tiis, in quibus ob publicam, & communem so-
cietatem, nulla amphibologia admittitur: si-
cut non licet adulterari, fornicari, & alia
peccata committere, ex quibus damnus etiam
iustus hosti euenire possit. Nauar. ad c. Hu-
mana

ELSCOR
Theol. M
Tom III.

E. IV